

K-223: Definition af kompetenceelementet: “Processuel teamlæring”

A) Udfyldning af skematisk 4-dimensional definitionsmodel

Eksempel på brug af universel model for konstruktion/definition af kompetenceelementer,

FAGLIG DIMENSION	TILEGNET KOMPETENCE	PSYKOLOGISK DIMENSION
<p>Velkendt, hhv. ny, evt. uden navn:</p> <p>Kollegial læring som fænomen i organisationer specielt i skoler og uddannelsesinstitutioner</p> <p>(Den overordnede faglighed er organisatorisk læring, altså en organisationsfaglig disciplin)</p>	<p>2-dimensional definition kompetence, fag/funktionsmåde:</p> <p>Processuel kollegial læringskompetence</p> <p>VOLUMEN-DIMENSION</p> <p>3-dimensional kompetencedefinition.</p> <p>Kunne håndtere spændvidden af relationsvariationer mellem kolleger</p>	<p>Relevante læringsmåder/funktionsmåder vedr. kollegial læring:</p> <ol style="list-style-type: none">1) Kropslig læring -2) Orienteringslæring -3) Handlingslæring: Diverse elementer af praktisk iscenesættelse af kollegial læring.4) <i>Sensomotorisk læring -</i>5) <i>Kontaktlæring: Social iscenesættelse - situationsfølsomhed/opmærksomhed/selvopmærksomhed vedr. den kollegiale læring.</i>6) <i>Værdilæring: Værdibevidsthed mht. normskiftet fra at arbejde sammen (udadvendt præstationsrettet) til at lære sammen (skabe emotionel tryghed). Erkendelse af eget faktiske normsæt vedr. kollegial læring.</i>7) <i>Æstetisk læring -</i>8) <i>Fantasilæring: Udvikle forestillingsevnen vedr. empatisk indføling i andres tilgang til kollegial læring.</i>9) <i>Redskabssproglig læring-</i>10) <i>Videnslæring: Vide at der for de fleste er (privatiseret) følelsesmæssig sårbarhed forbundet med kollegial læring. Kende instruktioner og øvelsesgangen i øvelsen.</i>11) <i>Overblikslæring: -</i>12) <i>Diskussionslæring: Metarefleksion om hvad der sker i den konkrete kollegial læring, fastholdelse af sigtet med læringen.</i>13) <i>Autopædagogisk læring: Afklaring af hvordan man selv lærer bedst i kollegiale relationer. Opmærksomhed på forløbet af ens egen konkrete kompetenceudvikling.</i>

KONTEKSTEN: Den 4. dimension (som ændrer 2. hhv. 3. dimensionale tilegnede kompetence til præstationskompetence): Processuel kollegial læringskompetence i selvstyrende lærerteam

<p><i>Kontekstrelevante brugsværdier i den tilegnede kompetence:</i> Den “processuelle kollegiale læringskompetence” giver vigtige forudsætninger for en bred vifte af kompetenceudviklingsmuligheder i selvstyrende lærerteam.</p> <p><i>Kombineres med eksisterende kompetencer:</i> Teamets kompetence til selvedelse, dvs. overordnet styring af teamets virksomhed. Kombineres med konkret personkendskab til deltagende kolleger og viden om personrelationernes historie i teamet. Samt viden om hvad læring er og hvad der skal til for at skabe læring. Og evt. kompetence til at gennemføre en indledende øvelse i normforhandling “hvordan skal kollegial læring i vores team foregå?”</p> <p><i>Kontekstspecifik udvidelse af den tilegnede kompetence:</i> For eksempel udvidelse mhp. tilegnelse af observationsbaseret kollegial supervision, hvor den kollegiale følsomhed er maximal og der skal tages særlige hensyn ved observatørfeedback.</p> <p><i>Kontekstspecifik afgrænsning af den tilegnede kompetence:</i> Opmærksomheden på den følelsesmæssige side af den kollegiale læring skal afh. af kompetenceudviklingens art ofte kun markeres - ikke overeksponeres - det er ikke hensigtsmæssigt i typisk boglige skoler og uddannelsesinstitutioner. Læringsaktivitetens indhold skal holdes inden for prioriterede teammål og skolemål.</p> <p><i>Kontekstkendskab, konteksterfaring:</i> Kendskab til konkrete lærerteam og dette teams erfaring og niveau mht. kollegial læring.</p> <p><i>Kontekstspecifik ny tillægskompetence:</i> Kendskab til lokaliteterne og procedurer vedr. forhandling af ret til uforstyrret teamlæring.</p> <p><i>Andre vilkår - vigtige personlige egenskaber i øvrigt:</i> Tålmodighed, social rummelighed, gensidig lydhørhed, risikovillighed, kunne passe på sig selv.</p>

B) Sammenskrivning af skematisk kompetencedefinition til en mere læselig udformning

Processuel kollegial læringskompetence i selvstyrende lærerteam

Her er indholdet af omstående skematiske opstilling sammenskrevet til en mere læselig tekst.

Den overordnede faglighed, altså kompetenceelementets 1. dimension, er organisatorisk læring, altså en *organisationsfaglig* disciplin. Det mere afgrænsede område er *kollegial læring* som fænomen i organisationer specielt i skoler og uddannelsesinstitutioner. Bemærk at der her er tale om en "metakompetence" - en *læringskompetence i organisationsudviklingen* i skoler og uddannelsesinstitutioner. Denne kompetencedefinition vedrører altså dygtigheden til at håndtere læringsprocesser i kollegiale relationer - *indholdet* af hvad der konkret læres kræver en anden, særskilt, kompetencedefinition. Når den kaldes "processuel" læringskompetence er den dermed afgrænset til situationsbestemt øvelselæring, kontaktlæring o.l. Og er altså *ikke* en boglig-studiemæssig læringskompetence. Den processuelle kollegiale læringskompetence, er den læringskompetence, der er nødvendig f.eks. ved tilegnelse af samtaleredskaber såsom aktiv lytning, coaching, anerkendende udspørgning mv.

Relevante læringsmåder/funktionsmåder - lærings 2. dimension - vedr. kollegial læring:

Handlingslæring er relevant i forbindelse med det faglige element, som vedrører praktisk iscenesættelse af de fysisk-organisatoriske omstændigheder ved selve læringsituationen - f.eks. bordopstilling, eftersyn af AV-midler osv.

Kontaktlæring er nødvendig i forbindelse med det faglige element, som er den sociale iscenesættelse af den kollegiale læring, sikring af situationsfølsomhed, situationsopmærksomhed og selvopmærksomhed således at kollegerne i den konkrete kontaktproces, som omgiver den processuelle læring, respekterer normer for samværet.

Værdilæring er nødvendig i forbindelse med det faglige element, som er de konkrete værdinormer, der skal gælde i den kollegiale læringsituation eksempelvis skiftet fra i arbejdssituationen at rette sig mod ydre præstationer til i læringsituation at rette sig mod indre udvikling og den enkeltes blufærdighed og sårbarhed ved at lære offentligt sammen med kolleger. Samt i denne forbindelse afklaring og sprogliggørelse af den enkeltes faktiske normsæt vedrørende den kollegiale læringsituation.

Fantasilæring er nødvendig i forbindelse med den faglighed som er udviklingen af konkrete forestillinger vedr. det, der foregår *inde i* kollegerne bevidsthedsmæssigt og følelsesmæssigt. Altså dannelsen af konkrete forestillinger om kollegaens "indre univers" vedr. den processuelle kollegiale læring.

Videnslæring er nødvendig i forbindelse med det faglige element som er den erfaring, at der for de fleste er (privatiseret) følelsesmæssig sårbarhed forbundet med kollegial læring. Som er at beherske præcise instruktioner og øvelsesgange i læringsprocesser. Som er det konkrete kendskab til kollegernes individuelle kollegiale læringsberedskab. Og som er en mere generel viden om hvordan f.eks. lærere eller pædagoger i kraft af deres arbejdes karakter stiller sig til kollegial læring.

Diskussionslæring er nødvendig i forbindelse med det faglige element som er afklaring og vedtagelse af 1) Hvad der skal læres og 2) De særlige normer, der skal gælde for kollegial læring. Samt 3) Gennemførelsen af metarefleksion vedrørende proces og udbytte af den kollegiale læring.

Autopædagogisk læring er den indadvendte opmærksomhed, som er nødvendig i forbindelse med det faglige element, som vedrører hvordan man selv, individuelt, lærer bedst i kollegiale relationer og den indadvendte opmærksomhed på den begyndende kompetenceudvikling. Dette involverer også elementer af *videnslæring* og *overblikslæring* i fastholdelsen af denne selvindsigt.

Den mulige *volumendimension* - læringens 3. dimension - altså *bredden* af den kollegiale læring kunne være at håndtere spændvidden af kollegernes individuelle forholdene sig til den kollegiale læring og relationskombinationer mellem kolleger. Altså at kunne være medskabere af vellykket kollegial læring mellem mange forskellige kolleger.

Hvis nu den 4. dimension skal med må en konkret anvendelsessituation defineres: En omsætningskontekst. Hvis konteksten er *selvstyrende lærerteam* kunne videreudviklingen af den tredimensionale kompetence "processuel kollegial læring" til en praktisk omsættelig, dvs. brugbar, 4-dimensional *præstationskompetence* beskrives som følger. Her kaldes den "processuelle kollegiale læring i selvstyrende team" for nemheds skyld "*processuel teamlæring*":

Teamrelevante brugsværdier i processuel teamlæring: Som det ovenfor er defineret giver "processuelle kollegiale læringskompetence" vigtige forudsætninger for en bred vifte af kompetenceudviklingsmuligheder i selvstyrende lærerteam.

Teamspecifik specialiseret videregående udvidelse af processuel teamlæring: Kan være en udvidelse, specialisering i retning af kollegial læring ved observationsbaseret kollegial supervision, hvor den kollegiale følsomhed er maximal og der skal tages særlige hensyn ved observatørfeedback.

Teamspecifik afgrænsning af processuel teamlæring: Opmærksomheden på den følelsesmæssige side af den kollegiale læring skal afhængigt af kompetenceudviklingens art ofte kun markeres - ikke overeksponeres - i lærerrelationer idet dette er ikke hensigtsmæssigt særligt i intellektuelle boglige skoler og uddannelsesinstitutioner hhv. i praktiske-tekniske uddannelser. Læringsaktivitetens indhold skal holdes inden for prioriterede teammål og skolemål.

Nødvendig forudgående teamkendskab og teamerfaring, altså konteksterfaring: Kendskab til ens eget lærerteam og dette teams erfaring og niveau mht. kollegial læring og processtyring. Kendskab til skolens erfaring og andre kollegers syn på i det hele taget at begynde at gøre noget ved "kollegial læring".

Hvilke eksisterende teamkompetencer skal processuel teamlæring nødvendigvis kombineres med? Teamets kompetence til selvledelse, dvs. overordnet styring af teamets virksomhed. Kombineres med konkret personkendskab til deltagende kolleger og viden om personrelationernes historie i teamet. Samt viden om hvad læring er og hvad der skal til for at skabe læring. Og evt. kompetence til at gennemføre en indledende øvelse i normforhandling "hvordan skal kollegial læring i vores team foregå?"

Nødvendig ny teamspecifik tillægskompetence: Kendskab til særlige procedurer vedr. forhandling af ret til uforstyrret teamlæring på skolen, uddannelsesinstitutionen eller i den pædagogiske institution.

Nødvendige indre vilkår - nødvendige personlige egenskaber i øvrigt: Tålmodighed, koncentrationsevne, social rummelighed, gensidig lydhørhed, risikovillighed, kunne passe på sig selv.

Hermed er kompetencen “Processuel kollegial læringskompetence” i konteksten “selvstyrende lærerteam” defineret. Denne definition behøver derfor ikke genskabes af andre og vil kunne bruges som et *klart mål for udvikling af lærerkompetencer og pædagogkompetencer* overalt i det danske uddannelsessystem.

C) Udvikling af den definerede kompetence

“Korrespondencetesen” i “Sten Clod Poulsens kompetenceteori” udsiger, at der er bindende sammenhæng mellem de nødvendige læringsmåder og de nødvendige pædagogiske metoder.

Til udvikling af ovennævnte kompetence til processuel teamlæring er følgende pædagogiske metoder nødvendige:

- Træningspædagogik
- Procespædagogik
- Existentialistisk pædagogik
- Kreativitetspædagogik
- Videnspædagogik
- Symposiepædagogik
- Tutorpædagogik

Bemærk at den velkendte “videnspædagogik” dvs. almindelig tavleundervisning med forklaring, overhøring, testopgaver etc. kun udgør 1/7 af det nødvendige pædagogiske metodiske repertoire.

Beherskelsen af disse pædagogiske metoder er en nødvendig forudsætning for at et kursus i “processuel teamlæring” kan lykkes.

Disse pædagogiske metoder skal kombineres med de fagdidaktiske metoder, som der er fagintern logik i at benytte mhp. de forskellige faglige elementer læringen rettes mod. Hertil kommer afklaringen af de nødvendige motivationsmetoder og metapædagogiske metoder. Se bogen.

Kilde

Modellen er fremlagt i: Poulsen, S. C. Målstyret kompetenceudvikling i undervisning og læring Slagelse: MetaConsult, 2001, Figur 8.1 side 131 ff. Modellen er videreudviklet til kursusbilag K-206 og dette.